

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2026-09-30

Närvarande: F.d. justitierådet Inga-Lill Askersjö samt justitieråden Jonas Malmberg och Anders Perklev

Energieffektivitet i företag och i fjärrvärme- och fjärrkylesektorn

Enligt en lagrådsremiss den 20 augusti 2026 har regeringen (Klimat- och näringslivsdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om energiledningssystem och energikartläggningar i företag,
2. lag om ändring i miljöbalken,
3. lag om ändring i fjärrvärmelagen (2008:263),
4. lag om ändring i lagen (2014:268) om vissa kostnadsnyttoanalyser på energiområdet,
5. lag om ändring i fjärrkylelagen (2022:332),

6. lag om ändring i lagen (2022:333) om energimätning i byggnader.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet
Alexandra Kolm och departementssekreteraren Hanna Pettersson.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag om energiledningssystem och energikartläggningar i
företag

7 §

Enligt 10 § 1 får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om krav på kompetens och oberoende hos den som gör en energikartläggning. Enligt författningskommentaren motsvarar den bestämmelsen 11 § i den nuvarande lagen om energikartläggningar i stora företag. Lagrådet noterar att en skillnad är att det i 5 § i den lagen finns ett krav på att energianläggningen ska göras av en person som uppfyller de krav på kompetens och oberoende som har meddelats i anslutning till lagen (dvs. i förordning eller föreskrifter med stöd av 11 §). Det finns alltså ett uttryckligt lagkrav på kompetens och oberoende som sedan närmare får beskrivas i föreskrifter på lägre nivå. Något skäl till att regleringen inte sker på samma sätt i den nu föreslagna lagen som i den nuvarande lagen har inte angivits.

Eftersom rapporten ska innehålla rekommendationer som baseras på energikartläggningen förefaller det rimligt att det i lag ställs krav på oberoende hos den som genomför energikartläggningen.

Regleringen kan förslagsvis tas in i ett nytt första stycke i 7 § och formuleras med förebild i 5 § lagen om energikartläggningar i stora

företag.

En energikartläggning ska göras av en person som uppfyller de krav på kompetens och oberoende som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

9 §

I paragrafen regleras krav på offentliggörande av rekommendationer och handlingsplaner. Punkt 1 bör omformuleras så att det blir tydligt att det är sådana uppgifter ur handlingsplanen som omfattas av föreskriftsrätten i 10 § 4 som ska offentliggöras. Paragrafen skulle bli bättre strukturerad om punkterna 1 och 2 bytte plats och gavs följande lydelse.

Ett företag som är skyldigt att göra en energikartläggning vart fjärde år ska offentliggöra

1. en redogörelse för rekommendationerna från den senaste energikartläggningen som företaget har gjort,
2. sådana uppgifter ur företagets handlingsplan som ska offentliggöras enligt föreskrifter som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har meddelat, och
3. en redogörelse för i vilken takt som de rekommendationer som avses i 1 genomförs.

10 §

De ändringar som Lagrådet föreslår i anslutning till 9 och 10 §§ medför följdändringar i punkterna 1 och 4. I lagrådsremissens kommentar förtydligas vad som regleras i punkt 4. Med anledning av detta föreslår Lagrådet följande lydelse.

1. krav på kompetens och oberoende enligt 7 § första stycket hos den som gör en energikartläggning,

[...]

4. vilka uppgifter som ska offentliggöras i en handlingsplan enligt 9 § 2 samt hur ofta och på vilket sätt dessa uppgifter och uppgifter som avses i 9 § 1 och 3 ska offentliggöras, och

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Enligt tredje punkten gäller den upphävda lagen fortfarande för energikartläggningar som har påbörjats före ikraftträdandet.

Det bör i författningskommentaren tydliggöras vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att en energikartläggning ska anses påbörjad.

Förslaget till lag om ändring i fjärrvärmelagen

4 b §

I 4 a § anges att fjärrvärmeföretag i vissa fall ska upprätta en plan för hur fjärrvärmesystemet kan bli effektivt. I bestämmelsen anges inte vad som närmare avses med att ett fjärrvärmesystem är effektivt. Enligt förevarande paragraf får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om bland annat vad som är ett effektivt fjärrvärmesystem.

Bestämmelsen avser att genomföra vissa regler i energieffektivitetsdirektivet¹ som anger alternativa tekniska kriterier för att ett system för fjärrvärme ska vara effektivt. Kriterierna är minimikrav och hindrar inte medlemsstaterna att införa strängare krav (se artikel 1.2).

Det föreslagna bemyndigandet ger regeringen möjlighet att uppställa strängare krav på vad som är ett effektivt fjärrvärmesystem, och går därmed längre än vad som minst krävs enligt direktivet. Om detta inte är avsikten bör bestämmelsen ändras så att det framgår att bemyndigandet avser att meddela föreskrifter om vad som är ett effektivt fjärrvärmesystem i enlighet med energieffektivitetsdirektivets minimikrav.

6 §

I paragrafen anges vilka uppgifter som ett avtal om fjärrvärme ska innehålla.

¹ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (omarbetning)

Paragrafens innebörd är, som Lagrådet förstår det, att fjärrvärmeföretaget ska se till att avtalet innehåller de aktuella uppgifterna. Det synes vara fråga om en offentlighetsrättslig skyldighet för fjärrvärmeföretaget (jfr 52 och 53 §§), och inte om ett formkrav för att ett giltigt avtal om fjärrvärme ska ha träffats. Detta bör framgå av lagtexten, jfr 12 kap. 14 § elmarknadslagen (2026:1281).

27 §

Paragrafen reglerar under vilka förutsättningar som distributionen av fjärrvärme till en konsument får avbrytas när konsumenten har åsidosatt sina skyldigheter enligt avtalet. Ett sådant åsidosättande kan ske genom att konsumenten inte betalar avtalade avgifter. Avsikten är dock att den situationen ska regleras exklusivt i 28 §. Detta framträder tydligare om 27 § 1 ges följande lydelse.

1. konsumenten har åsidosatt sina skyldigheter enligt avtalet på annat sätt än som anges i 28 §, [...]

36 a §

I fjärrvärmelagen finns regler om när ett fjärrvärmeföretag får avbryta distributionen av fjärrvärme till en konsument till följd av konsumentens avtalsbrott. Dessa regler innebär bland annat att distributionen normalt bara får avbrytas om konsumenten inte har följt en skriftlig uppmaning att vidta rättelse.

För det fall kunden inte är konsument innehåller fjärrvärmelagen för närvarande inte några regler om förutsättningarna för att avbryta distributionen av fjärrvärme till följd av kundens avtalsbrott. Utgångspunkten måste därvid antas vara att förutsättningarna för att avbryta distributionen till följd av avtalsbrott bestäms genom avtal (om avtalet inte är oskäligt) eller av allmänna kontraktsrättsliga principer. De senare lär innebära att avtalet kan hävas vid väsentligt kontraktsbrott och att någon möjlighet att vidta rättelse inte finns.

I förevarande paragraf föreslås att ett fjärrvärmeföretag ska vara skyldigt att lämna viss information till en fjärrvärmekund som inte är en konsument senast en månad innan distribution av fjärrvärme avbryts.

Paragrafens utformning väcker frågor om bestämmelsen är avsedd att ha betydelse för rättsförhållandet mellan fjärrvärmeföretaget och kunden. Innebär bestämmelsen att kunden, oavsett vad som har avtalats, har rätt till en månads frist även om kunden gjort sig skyldig till väsentligt kontraktsbrott? Det vill säga att kunden får en sorts uppsägningstid. Man kan också fråga sig om det alltid finns en rätt för kunden att undgå bortkoppling genom att vidta rättelse.

Frågan bör klargöras i det fortsatta beredningsarbetet.

Förslaget till lag om ändring i fjärrkylelagen

2 b §, 3 a § och 7 f §

Det som Lagrådet anfört beträffande motsvarande paragrafer i fjärrvärmelagen bör beaktas även när det gäller förevarande paragrafer.

Beträffande 3 a § kan följande tilläggas. Uppräkningen av den information om avtalsinnehåll som ett fjärrkyleföretag ska lämna synes i huvudsak motsvara den information som ska lämnas enligt 6 § fjärrvärmelagen. Uppräkningen skiljer sig dock åt i flera avseenden.

Enligt Lagrådets mening finns det skäl att överväga om uppräknningen i 3 a § fjärrkylelagen och 6 § fjärrvärmelagen kan få en utformning som ligger närmare varandra. I författningskommentaren bör tydligare redovisas hur de två paragraferna skiljer sig åt.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar övriga förslag utan erinran.